

«У ВИШИВЦІ ЗАСМІЮСЯ, ЗАСПІВАЮ...» :

**бібліозамальовки до 120-річчя від дня народження
художника-орнаменталіста Г. Гараса**

УДК 391(=161.2)(477.85)

У 21

«У вишивці засміюся, заспіваю...» : бібліозамальовки до 120-річчя від дня народження художника-орнаменталіста Г. Гараса / Чернівецька обласна бібліотека для дітей ; уклад. Н. Ковалець. – Чернівці, 2021. – 23 с.

Народжений на Буковині, Георгій Гарас не лише успадкував різноманітну традицію народної вишивки регіону, але й збагатив її новаторськими ідеями. Завдяки винятковому таланту, всупереч життєвим негараздам та неприхильності радянської влади, митець створив власний стиль орнаментування, здобув вагомий авторитет серед сучасників та суттєво розширив популярність української вишивки не лише в Україні, але й поза її межами.

Адресовано учням 5-9 класів, бібліотекарям, організаторам дитячого читання, краєзнавцям.

Укладач	Н. Ковалець
Редактор	Н. Кадюк
Комп'ютерний дизайн	Т. Дудчак
Відповідальна за випуск	А. Біла

ЧОБД, 2021

Зам. № 2

*«Своїми вмілими руками
Творив прекрасне для людей,
Тепер воно живе між нами
Благословім же геній цей...»*

Зоря Колотило

Споконвіків на нашій землі було так, що найвеличніших і найсвітліших вершин українського духа сягали передовсім ті, хто мав Богом дане тонке відчуття ментальності нашого народу – глибини його душі й серця, тонких нюансів слова й пісні, найделікатніших і найніжніших відтінків творів народного мистецтва.

Заслужений майстер народної творчості України Георгій Олексійович Гарас був саме таким митцем від Бога, митцем, що вийшов із глибин рідного народу, пізнав найбільші таїни народного мистецтва і, творчо осмисливши й розвинувши їх, зачарував світ небаченими дивоцвітами буковинської орнаментики.

«У роботах Гараса – барвистість і розкіш народного і власноруч створеного узору, його геометричні узорі-мотиви горизонтальні, вертикальні, часто поєднуються у найнесподіваніших варіаціях і зачудовують веселковим багатством фарб і вишуканою пишнотою» - так характеризує Юхим Гусар талант митця.

Гарасові рушники й сорочки, краватки й тайстри, обруси й подушки розмаїтим буйноцвіттям своїх візерунків немов би знов і знов утверджували споконвіків відому істину: немає межі досконалості для окриленого Божою іскрою таланту...

Георгій Олексійович народився 27 лютого 1901 р. у мальовничому передгірському містечку Вашківці Вижницького

району Чернівецької області в селянській родині Марії та Олекси Гарасів. Містечко Вашківці полонить своєю мальовничістю, притаманною поселенням передгір'я, своєрідним побутом і колоритністю одягу його мешканців. Серед цієї краси і виростав допитливий хлопець. Він дуже прагнув учитися, та через матеріальні нестатки йому заледве вдалося закінчити чотирикласну школу. 1912-го року, коли батько Гараса поїхав до Канади заробітчанином та надіслав звідти гроші, Георгієві пощастило вступити до щойно відкритої Вашківецької гімназії. Та навчатися довелося недовго, бо на початку Першої світової війни батька майбутнього художника – як підданого Австро-Угорщини – кидають у табір військовополонених. Весь тягар утримання сім'ї лягає на плечі чотирнадцятилітнього Георгія, найстаршого з дітей в родині. Він перебрав на себе всі домашні чоловічі роботи. Але кожної вільної хвилини малював, малював, малював...

Коли 1916 року російська армія форсувала Черемош, багато військових зупинилося у Вашківцях на відпочинок. Бородатий офіцер-художник, який став на постій в оселі Гарасів, одразу звернув увагу на малюнки хлопця і потім усіляко заохочував його до малярства, давав поради. А як відходив, говорив: повертатиметься з війни – забере Георгія до Києва, в художню школу. Та, видно, війна не пощадила того офіцера, бо у Вашківцях він більше не з'являвся.

Батька Георгія випустили аж після війни хворого і спрямували в рідні сторони. З поверненням господаря в хаті наче повеселішало. Вже було кому дати лад в господарстві, а кмітливий та здібний юнак зміг вирушити в світ за щастям. Жадоба до знань привела його до

Чернівців. Щоб заробити на прожиток, найнявся дроворубом, а у вільні хвилини став відвідувати школу живопису художника Крутахвілі.

В 1919 р. Георгій був прийнятий в Чернівецьку художню школу. Щоб оплатити навчання (200 леїв щомісяця), малював картини і продавав їх. Вже за ранніми полотнами видно, що Георгій Гарас формувався як дуже світлий і сонячний митець, сонцелюб і життєлюб.

Здавалося, що знайшов те, про що мріяв, але доля розпорядилася інакше. За віком він був вже тоді військовозобов'язаним і його покликали на військову службу. Родинні обов'язки примусили після демобілізації повернутися в рідні Вашківці, одружитися і зайнятися господарюванням. Трагічно склалося його сімейне життя. Під час

пологів померла перша дружина Георгія Гараса, залишивши донечку. Але й та померла у 9 місяців. Потім у 1928 р. побрався з Євдокією Петрівною, яка на все життя стала для нього не тільки дружиною, але і радником і критиком, справжньою берегинею його спадщини. Вона йому народила діток. Та і їхня доля склалася трагічно –

дівчинка померла у 10 років від запалення легень, а хлопець – у 18. Вони поховали дітей, поставили пам'ятники, склали про них пісні та вірші.

Та найбільшою розрадою і втіхою в Гарасовому житті стали його візерунки. Під умілими руками його Березині-дружини вони розквітають небаченим буйно цвіттям життєдайних форм і тішать око і самого митця, і всіх, хто лише бачив його роботи.

Незважаючи на повсякденні клопоти, він все-таки знаходив час для самовдосконалення в живописі. Малював пейзажі рідних околиць, натюрморти, пробував сили в портретному живописі, робив замальовки з побуту. Участь у драматичній художній самодіяльності спонукала його взятися за виготовлення декорацій, костюмів для дійових осіб та театрального реквізиту.

Вже тоді зацікавило його орнаментальне мистецтво рідного краю. При кожній нагоді, чи то перебуваючи на ярмарку, чи десь на храму, приглядався до вишивки близьких та віддалених сіл, все більше переконувався, яка то багата українська народна творчість на Буковині. Там він побачив веселкове багатство буковинських узорів, уловив їхні переливи. Виявляється, що сорочки заставнівських селян ясніли рослинними візерунками, шитими бісером, гірські та передгірські – яскравими кольорами геометричного орнаменту. Та поміж них він з тривогою спостеріг і чужинські впливи. Сам же Гарас наполегливо творить нові зразки буковинського орнаменту, намагаючись разом з тим зберегти в них чистоту тільки йому притаманного стилю.

В 1940 році, коли Буковина увійшла до складу Радянського Союзу, Георгій Гарас віддається улюбленій справі, бере активну участь у художньому оформленні рідного міста. Та недовго жилося вільно. Почалася Друга світова війна, розв'язана фашистською Німеччиною. Буковина була окупована загарбниками, а самому художникові довелося пережити важкі дні. Його заарештували й кинули до концтабору.

А повністю присвятити себе улюбленому мистецтву Георгію Олексійовичу вдалося вже після закінчення Другої світової війни. Саме тоді, в 50-ті та 60-ті роки розквітли буйно квітням його узорі, в які він вніс подих нового життя, нові ритми і барви. Люди зауважили, що Гарасовим ескізам для вишивки і ткацтва властиве свіже віяння часу з дотриманням народних традицій. Новаторська яскравість, поєднуючись гармонійно, робить Гарасові орнаменти життєрадісними, веселковими, привабливими.

Знаючи добре тонкощі буковинської орнаментики, властивості її колористики, а до того ще й володіючи художньою фантазією, Гарас вмів робити різні варіації, з кількох елементів однакових мотивів створював композиції, різноманітні їх варіанти, нові зразки, яким притаманна пишнота й багатство, підкреслена барвистість і розкіш народного узору. Геометричні мотиви він доповнював рослинними, геометризуючи їх, і цим збагатив види буковинських вишивок.

За зразками його візерунків створюються різноманітні вишиті вироби та килими. Твори автора (часто – навіть без згадки, що автор – саме він!) друкуються у багатьох радянських журналах – «Україна», «Радянська жінка», «Народна творчість та етнографія»,

«Мистецтво», «Огонек» та ін. Велику кількість взірців зібрали з метою «видати у столиці», і за свідченнями локальних дослідників – вони безслідно випарувалися... а, може, осіли у приватних колекціях...

Особливо широко використовує роботи народного умільця Чернівецька фабрика художніх виробів імені Юрія Федьковича. Загалом, митець створив більше трьох тисяч орнаментальних малюнків. Далеко поза межами України відомі сорочки, рушники, скатерки, подушки, килими, порт'єри, серветки, порцелянові тарілки, виготовлені за зразками Георгія Гараса.

Якось в одному з номерів журналу «Радянська жінка» було вміщено ескіз вишивки Гараса. В далекій Канаді він привернув увагу тамтешнього жіноцтва: жителька Вінніпега Ганна Козмоляк, родом з Буковини, вишила подушку, а фото зі свого витвору надіслала авторові орнаменту, ще й просила подати нові взірці. Прохання її він радо виконав, і через деякий час вінніпезькі вишивальниці Ганна Козмоляк, Ганна Матійчук та інші надіслали художникові в дарунок вишивки, зроблені за його узорами. Кілька таких вишивок з Вінніпега можна бачити і в Чернівецьких музеях.

Вдячні за збереження і творчий розвиток традицій української вишивки канадські друзі пропонували Георгієві Гарасу співпрацю – і допомогу грошима, матеріалами, та, найголовніше, коштами на створення музею у Вашківцях, аби популяризувати творчі здобутки буковинського умільця. Але тогочасна влада не давала дозволу на таку співпрацю аж до смерті Георгія Олексійовича.

Нарешті до митця приходить визнання. Його роботи експонуються на обласних та республіканських виставках народного мистецтва. А в 1965 році Г. Гарасу присвоїли звання Заслуженого майстра народної творчості України за «видатні заслуги в розвитку українського народного мистецтва». Але, на жаль, особливої шани та уваги з боку влади він ніколи не відчував.

У 1966 році творчий доробок митця був представлений на персональній виставці у Вашківцях, а згодом – у Чернівцях. Захоплення відвідувачів засвідчене в щирих записах книги відгуків і побажань. Визнання таланту окрило митця. Незважаючи на похилий вік, повний енергії, творчих задумів і поривань, Георгій Гарас продовжував плідно працювати до останніх днів свого життя. За майже 40 років творчості Георгій Олексійович створив близько трьох тисяч нових зразків буковинського орнаменту на основі народних взірців.

Основою творів Г. Гараса є різноманітні геометричні елементи та яскрава, характерна для гірських районів нашого краю, колірна гама, у якій тісно переплелися чорний, червоний, жовтий, золотисто-оранжевий та зелений кольори. Особливої ажурності та легкості малюнкам надають просвіти білого тла.

У творчому доробку митця є узорі різних композицій – вузькі стрічкові, бордюрні, у вигляді розеток та килимові, які дають можливість застосування їх ткалями.

Майстер створив цілу галерею вишитих портретів визначних діячів України, серед яких: Тарас Шевченко, Іван Франко, Ольга

Кобилянська, Юрій Федькович, Сидір Воробкевич, Богдан Хмельницький, Устим Кармелюк тощо.

31 січня 1972 року відомого буковинського художника-орнаменталіста не стало. Похорон був велелюдним. Провести майстра в останню путь прибули шанувальники його творчості з Києва, Чернівців, Вижниці, Косова. Поховали митця неподалік від дітей, за якими він все життя тужив.

Слід сказати, що за життя автор так і не отримав гідного визнання. У 1995 році йому посмертно було присуджено обласну літературно-мистецьку премію імені С. Воробкевича.

Що цікаво, за все своє життя майстер не вишив жодного хрестика на полотні. «Вишивав» на папері, а на полотно переносила ці орнаменти дружина Євдокія Петрівна та численні вишивальниці в Україні та світі. Їх обох з дружиною турбувала подальша доля мальованих орнаментів та відшитих дружиною зразків. І перед смертю він сказав дружині: «Прийдеш собі додому, то щоб усе-усе поховала, а потому зробиш, як знаєш».

Вона переживала, думала, сумнівалася, радилася з людьми, що робити з цим скарбом. І вирішила – буде музей. Чого ж мають ці диво-орнаменти по закутках лежати. Малював для людей – хай люди милуються цією красою. Поступово хата перетворювалася на музей. Сама ж господиня перейшла жити в... стайню. Настелила там підлогу, все почистила, побілила, перенесла з хати домашні меблі.

Допомагали родичі, сусіди, чоловікові друзі. Вже пізніше жінці таки збудували житло.

І ось нарешті 27 лютого 1975 року садиба-музей Георгія Гараса у Вашківцях був відкритий. Він означений меморіальною дошкою. В одній з його кімнат збережено прижиттєвий інтер'єр господарів. Знайомство з експозицією переповнює хвилюванням, примушує схилитися перед невтомним талантом.

Тут вміщені родинні світлини, документи, фарби, пензлі, недомальована картина на мольберті, портрети для вишивання, оригінальні акварелі, унікальні розписи стін, ікони та портрет Тараса Шевченка в рушнику, вишивки та тканиня за орнаментами художника, кросна майстрині – ткалі, подарунки – сувеніри і орнаменти. «Бувати тут, побачити це все – то треба мати за честь», – сказав під час відвідин музею Олесь Гончар.

Відтоді, як помер Георгій Олексійович, усе звалилося на плечі вже не молодій Євдокії Петрівни: господарство, догляд за музеєм, безліч дрібних, непомітних щоденних клопотів. «А скільки пооббивала порогів, аби цей музей не перевезли до Вижниці, аби добудували його... Чого тільки не наслухалась... Боже, Боже...

П'ятнадцять років спала на двох дошках у кухонці, що переробила з хліва...»: згадувала вона.

Після смерті дружини художника Євдокії Гарас музеєм опікувався вашківчанин з діда-прадіда Володимир Мар'янчук, батьки якого мають спільне родинне коріння з Георгієм та Євдокією Гарасами. Зараз музей підтримує Наталія Мар'янчук (мати пана Володимира). Вона проводить екскурсії, поєднуючи цю клопітку працю з основною роботою секретаря міської ради. Музей приватний, відкриває його пані Наталія лише коли приїжджають люди спеціально попередньо домовившись. Вашківчанка прагне підтримувати все у належному стані, але, на жаль, не вистачає коштів.

В 2006 році був створений Благодійний фонд ім. Георгія Гараса. Ініціатором створення фонду та його президентом був Богдан Сивуляк. Сім'я Сивуляків особисто була знайома з вдовою Георгія Гараса – Євдокією. А після її смерті (2006 р.) – Сивуляки розпочали роботу над першим виданням його творів. Технологічна підготовка видання відбувалася так, що спочатку фотографували кожен орнамент, а потім подружжя Світлани і Петра Климів вручну переносили ці орнаменти на міліметровку. Ще однією особливістю цієї книги є те, що зшивали її у друкарні також вручну.

В 2008 р. у видавництві «Мс» було видано альбом «Світ української вишивки. Феномен Георгія Гараса» – найповніше зібрання творів майстра орнаментів.

Ця перша за період незалежності книга з орнаментами художника розкриває духовний світ майстра, прослідковує естетичну генеалогію його творчості, демонструє багатогранність творчих пошуків та

засвідчує масштаби впливу на послідовників в Україні та за кордоном. У вступній частині книги викладено біографію художника, детально проаналізовано естетичні та духовні витoki його творчості, а також вміщено розповідь про історію створення музею творчості майстра. У головній частині книги представлено зразки вишивок, які охоплюють весь творчий період Георгія Гараса та у такому обсязі зібрані вперше.

Книга побачила світ за сприяння Благодійного фонду ім. Георгія Гараса та за кошти меценатів і спонсорів. Альбом обсягом 180 сторінок вміщує 1145 робіт майстра, поданих з розкладкою на міліметровому форматі та з номерами ниток DMC, що допомагає в практичному перенесенні їх на полотно. Книга є незамінною не лише для майстрів вишивки, але також для всіх, хто любить та плекає українську культуру. Дизайн та верстка альбому розроблені Петром та Світланою Климами.

Перша презентація альбому відбулася 17 вересня 2008 р. у львівському «Гранд Готелі». Тоді ж була відкрита виставка творчості Георгія Гараса в Львівському Музеї етнографії та художнього промислу Національної академії наук України. Пізніше презентації альбому були в Чернівецькому обласному краєзнавчому музеї,

Вижницькому коледжі прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка, Українському домі в Києві, Львівській середній школі № 42.

Розпорядженням Чернівецької обласної державної адміністрації в 2008 р. була заснована обласна премія ім. Георгія Гараса за збереження, відродження та розвиток народного мистецтва Буковини. В травні 2011 р. звання лауреата цієї премії в номінації «Науково-дослідницька діяльність та популяризація народного мистецтва Буковини» було присуджено Богданові Сивуляку (посмертно), колишньому Президентові Благодійного фонду ім. Георгія Гараса, який зробив неоціненну справу – зробив творчу спадщину митця відкритою та відомою для всього світу.

В 2011 р. у видавництві «Буковина» вийшла книжка Заслуженого працівника культури Євдокії Антонюк-Гаврищук «Вічні скарби Георгія Гараса». Авторка книжки – завідувачка науково-методичним відділом Чернівецького краєзнавчого музею – брала безпосередню участь у створенні Гарасового музею. «По суті, це перша прозова книга про родину Гарасів, яка в життєвих перехрестях буднів і свят відтворює таїну найдорожчого: чому дивосвіт Гарасових узорів і сьогодні неперевершений, як вдалося йому ввібрати в своє серце ту гаму неповторних кольорів, композицій в мільйонних клітиночках його взірців, котрі ще десь із глибини віків висвічують українську вродливість. В тих узорах усенький український світ зі спалахом черленої калини, і скриком вранішнього сонця, і небесною блакиттю, що купається в стиглому колосі, вповита Божою благодаттю, і зеленою музикою трав, і чорною журбою митця, мов живим перевеслом долі», – пише у вступі до цієї книги Володимир

Михайловський, член Національної спілки письменників України. У 2012 р. Євдокії Антонюк-Гаврищук була присуджена премія ім. Г. Гараса.

У 115-ту річницю від дня народження буковинського художника-орнаменталіста Георгія Гараса творча спільнота – учасники традиційних виставок «Вишиваний дивотвір» відзначили цю знаменну дату і водночас популяризували творчість славетного земляка. Журналістка Олена Чайка (з 2011 р. лауреатка премії ім. Г. Гараса) запропонувала ідею колективного мистецького проєкту – «Обрус Гараса» в якому взяли участь 35 майстрів вишивки. Кожен з них вишив фрагмент з альбому «Світ української вишивки. Феномен Георгія Гараса». Відтак усі фрагменти об'єднали у святковий обрус – празникову скатертину. Колективний мистецький твір було репрезентовано на урочистому відкритті виставки «Вишиваний дивотвір-2016», а відтак подаровано Чернівецькому обласному художньому музею, де й відбуваються усі виставки «Вишиваного дивотвору».

Цей колективний мистецький твір - «Обрус Гараса» зареєстровано у Книзі Рекордів України в категорії «Мистецтво. Розміри. Вперше» як «Найбільша вишита біографія одного митця. Найбільший вишитий твір з найбільшою кількістю узорів одного автора».

Популяризує орнаменти Георгія Гараса буковинський клуб сучасної вишивки «Вечорниці», який у 2017 р. був нагороджений подякою від керівництва історико-архітектурного заповідника Софія

Київська за участь у проєкті зі створення новорічних прикрас з використанням орнаментів самобутнього буковинського художника.

Георгій Гарас – видатний український митець, один з кращих художників-орнаменталістів народної вишивки другої половини ХХ століття, заслужений майстер народної творчості України, лауреат премії ім. С. Воробкевича, автор понад трьох тисяч різноманітних мистецьких робіт – орнаментів, живописних полотен та переведених у форму ескізів для вишивання портретів видатних постатей української культури.

Його ім'я вписане золотими літерами в історію Буковини. Георгій Олексійович любив дарувати свої витвори – орнаменти знайомим, друзям, близьким. Його візерунки до сьогодні милують наше око, квітнучи на багатьох рушниках, сорочках, подушках, серветках, краватках. І хоч майстра вже немає, його візерунки продовжують жити у вишивках народних умільців, веселять зір барвистістю народного узору.

Великому митцеві написала вірш-присвяту внучка І. Бажанського, односельчанка Г. Гараса, Зоря Колотило.

Руки митця – святі ці руки

Їх пам'ять, люди, бережім.

І зачаровані красою

Вдячні ми голову схилім.

Книги та статті про життя і творчість Георгія Гараса

- 1. Антонюк-Гаврищук, Євдокія.** Україною цвіту : [вірш присвята Євдокії Гарас] / Антонюк-Гаврищук, Євдокія // З чернівецьких настроїв, або криниця живої води. – Чернівці : Букрек, 2015. – С. 74-75.
- 2. Ватаман, Д.** «У вишивці засміюся, заспіваю» : [115 років від дня народження художника-орнаменталіста, буковинця з Вашківців, заслуженого майстра народної творчості України Георгія Гараса] / Д. Ватаман // Молодий буковинець. – 2016. – № 12. – 5-6 лютого. – С. 8.
- 3. Ватаман, Д.** «Його орнаменти житимуть вічно» : 27 лютого виповнюється 115 років від дня народження буковинського художника-орнаменталіста Георгія Гараса / Ватаман, Діана // Молодий буковинець. – 2016. – № 18. – 26-27 лютого. – С. 8.
- 4. Вишивка** // Меленчук, О. У мистецькому різнобарв'ї. Тарас Шевченко в образотворчому та декоративно-прикладному мистецтві Буковини: науково-популярний опис / О. Меленчук. – Чернівці : Букрек, 2016. – С. 89-91.; іл.
- 5. Гарас Георгій Олексійович** / Видатні діячі культури та мистецтв Буковини : бібліографічний довідник. – Чернівці : Книги–ХХІ, 2010. – Вип. 1. – С. 280-281.
- 6. Георгій Гарас : художник-орнаменталіст : 115 років від дня народження** // Пам'ятаймо! Знаменні та пам'ятні дати Буковини в

2016 році : бібліографічний покажчик. – Чернівці, 2015. – С. 39. –
Бібліогр.: с. 39.

7. **Георгій Гарас у Книзі рекордів!** : [святкування 115-ї річниці з дня народження майстра народної творчості Г. Гараса ; про колективний творчий проект «Обрус Гараса»] // Буковинське віче. – 2016. – № 49, 29 груд. – С. 4.
8. **Георгій Гарас. Альбом.** – Київ : Мистецтво, 1974. – 35 с.
9. **Ісак, А.** Його життя вишите на рушниках : 27 лютого виповнюється 15 років від дня народження буковинського художника-орнаменталіста Георгія Гараса / Ісак, Анатолій // Буковина. – 2016. – № 10. – 4 березня. – С. 3.
10. **Ісаченко, С.** Вишита біографія – у Книзі рекордів : [святкування 115-ї річниці з дня народження майстра народної творчості Г. Гараса ; про колективний творчий проект «Обрус Гараса»] / Ісаченко, Світлана // Урядовий кур'єр. – 2016. – № 248, 30 груд. – С. 20.
11. **Маріянчук, Я.** «Проводила екскурсію навіть послу з Японії» : Вашківчанка Наталія Мар'янчук чи не єдина, хто доглядає за музеєм відомого орнаменталіста Георгія Гараса / Маріянчук, Яна // Погляд. – 2015. – № 28. – 9 липня. – С. 10.
12. **Меленчук, О.** У мистецькому різнобарв'ї. Тарас Шевченко в образотворчому та декоративно-прикладному мистецтві Буковини : науково-популярний нарис / О. В. Меленчук // У мистецькому різнобарв'ї. – Чернівці: Букрек, 2016. – 148 с.
13. **Музей-садиба заслуженого майстра народної творчості Георгія Олексійовича Гараса у смт Вашківці** // Антонюк-

- Гаврищук Є. Музеї Буковини / Є.Антонюк-Гаврищук. – Чернівці :
Видавничий дім «Букрек», 2007. – С. 86-87 .
- 14. «... Одна і Бог зі мною»** / Михайловський, В. Між страхом і
любов'ю. Проза / В. Михайловський. – Чернівці : Буковина,
Видавничий дім «Букрек», 2006. – С. 90-92.
- 15. Світлик, Л.** З джерел коду нації : [про щорічну виставку пам'яті
Георгія Гараса, яку традиційно проводить Чернівецький
краєзнавчий музей] / Світлик, Лариса // Буковинське віче. – 2017.
– № 5, 9 лют. – С. 4.
- 16. Світлик, Л.** У світі орнаментів Георгія Гараса : [у день
народження Георгія Гараса в Чернівецькому художньому музеї
представлено колективний проект «Обрус Гараса», створений
торік на відзначення 115-ої річниці від дня народження
буковинського художника-орнаменталіста] / Світлик, Лариса //
Буковинське віче. – 2017. – № 7, 23 лют. – С. 4.
- 17. 115 років від дня народження художника-орнаменталіста,
буковинця з Вашківців Г. Гараса** : [у Чернівецькому
краєзнавчому музеї презентуватимуть виставку «У вишиванці
засміюся, заспіваю, з вічної джерелиці тиші цілющої для душі
води нап'юся»] // Буковинське віче. – 2016. – № 4. – 4 лютого. – С.
3.
- 18. Таїна буковинських узорів** : дивосвіт візерунків Георгія Гараса :
біобібліографічний нарис для читачів-учнів 7-9 класів : до 115-ї
річниці від дня народження художника (1901-1972) / уклала
Кадюк Н. М. // Таїна буковинських узорів : дивосвіт візерунків
Георгія Гараса – Чернівці : ОДБ, 2016. – 23 с.

- 19. Творчий дивосвіт Георгія Гараса / Яківчук А. Відгомін мистецтва Літописного Черна / А., Яківчук. – Чернівці : Прут, 1996. – С. 4-8.**
- 20. Чайка, О.** Нове життя давніх старих узорів : [про проект зі створення новорічних прикрас з використанням орнаментів самобутнього буковинського художника Георгія Гараса, який проводить Буковинський клуб сучасної вишивки «Вечорниці»] / Чайка, Олена // Буковинське віче. – 2017. – № 4, 2 лют. – С. 4.
- 21. Чайка, О.** Щоб квітло дерево життя : [у Чернівецькому краєзнавчому музеї відбулась чергова виставка, присвячена річниці з дня народження буковинського художника-орнаменталіста Георгія Гараса] / Чайка, Олена ; фото Н. Макушинська // Доба. – 2016. – № 7. – 25 лютого. – С. 6.
- 22. Чопик, Г.** Дивосвіт візерунків Георгія Гараса : до 115-ї річниці від дня народження знаменитого художника-орнаменталіста / Чопик, Григорій // Буковина. – 2016. – № 9. – 26 лютого. – С. 4.
- 23. Янушевська, Л.** У світі народної вишивки : [про обласну виставку «Вишиваний дивотвір-2016», присвячену 115-й річниці від дня народження художника-орнаменталіста Георгія Гараса] / Янушевська, Людмила // Буковина. – 2016. – № 18. – 29 квітня. – С. 4.

Інтернет-ресурси

- 1. Гарас Георгій Олексійович** : [Електронний ресурс] // : Сайт «Вікіпедія : вільна енциклопедія» : [веб-сайт]. – Режим доступу :

- https://uk.wikipedia.org/wiki/Гарас_Георгій_Олексійович. – Назва з екрану.
2. **Георгій Гарас – художник-орнаменталіст, заслужений діяч культури** : [Електронний ресурс] // : Сайт міста Вашківці : [веб-сайт]. – Режим доступу : <http://www.vashkivtsi.com/Georgij-Garas>. – Назва з екрану.
 3. **Георгій Гарас (1901-1972)** : [Електронний ресурс] // : Сайт «Бібліотека українського мистецтва» : [веб-сайт]. – Режим доступу : <http://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/garas-georgiy/>. – Назва з екрану.
 4. **Крамниця ручних робіт. Спілкування за вишивкою : форум для професіоналів вишивання : обговорення книги «Світ української вишивки. Феномен Георгія Гараса»** : [Електронний ресурс] // : Сайт «Форум для професіоналів вишивання» : [веб-сайт]. – Режим доступу : <http://vyshyvanka.ucoz.ru/forum/40-926-1>. – Назва з екрану.
 5. **Кучерява, Одарка. «Вишиваний Дивотвір» у Чернівцях буде з помпою. Цьогорічна тематика проекту – орнаменти знаменитого Гараса** : [Електронний ресурс] // : Сайт «Громадсько-політичної газети «Погляд»: [веб-сайт]. – Режим доступу : <https://pogliad.ua/news/chernivtsi/vishivaniy-divotvir-uchernivtsyah-bude-z-pompoju-133894>. – Назва з екрану.
 6. **Мельничук, Катерина. Вишивка – оберіг** : [Електронний ресурс] // : Сайт «Газети «Версії» : [веб-сайт]. – Режим доступу : <http://versii.cv.ua/pohlyad/vyshyvka-oberih/11073.html>. – Назва з екрану.

7. **Музей-усадьба Георгія Гараса** : [Електронний ресурс] // : Сайт «Туристическая палата Украины» : [веб-сайт]. – Режим доступу : http://tourpalata.org.ua/rus/dostoprimechatelnosty-326-4885/17/muzej_usadba_g_garasa.html. – Назва з екрану.
8. **Сащук, Олег. Музей-садиба Гараса** : [Електронний ресурс] // : Сайт О'б'єднаної громади міста Вашківці : [веб-сайт]. – Режим доступу : <http://vashkivtsi.com.ua/index.php/Vidatni-lyudimista/2011-08-13-14-16-07.html>. – Назва з екрану.
9. **Чопик, Григорій. Дивосвіт візерунків Георгія Гараса** : [Електронний ресурс] // : Сайт «Громадсько-політичної газети «Буковина» : [веб-сайт]. – Режим доступу : <http://news.bukovyna.cv.ua/uk/15/culture/295/Дивосвітвізерунків-Георгія-Гараса.htm>. – Назва з екрану.
10. **Яківчук, А. Ф. Георгій Гарас** : [Електронний ресурс] // Сайт «Журналу Ukr.Sovfarfor» : [веб-сайт]. – Режим доступу : <http://ukr.sovfarfor.com/dekorativnoprikladnemistectvo/vishivka/98-georgj-garas.html>. – Назва з екрану.
11. **Світ української вишивки Георгія Гараса** : [Електронний ресурс] // : Сайт «Світ української вишивки. Феномен Георгія Гараса» : [веб-сайт]. – Режим доступу : <https://web.archive.org/web/20140202111417/http://ornament-ua.com/>. – Назва з екрану.
12. **Феномен Георгія Гараса** : [Електронний ресурс] // Сайт «LiveJournal» : [веб-сайт]. – Режим доступу : <https://livia-ol.livejournal.com/344215.html>. – Назва з екрану.

58000 м. Чернівці, вул. Шевченка, 29,
тел. 52– 21– 23, тел. 52– 60– 41
<http://bukovinchiki.cv.ua>
<http://children29.blogspot.com>
e– mail: childlibbuk@ukr.net